

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Janusz KOCHANOWSKI

RPO - 600181 - I/08/AB

00-090 Warszawa Tei. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Warszawa, 19/12/2008r.

Pani Katarzyna Hall

Minister Edukacji Narodowej

al. Szucha 25

00-918 WARSZAWA

Wielce Szanowna Pani Minister

Jako Rzecznik Praw Obywatelskich z uwagą śledzę prace nad projektowanym rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej w sprawie dopuszczenia do użytku szkolnego programów wychowania przedszkolnego, programów nauczania i podręczników oraz cofania dopuszczenia (ostatni projekt z dnia 1 grudnia 2008 r.). Jakość podręczników dopuszczonych do użytku szkolnego ma bowiem niebagatelny wpływ na poziom nauczania w szkołach publicznych i niepublicznych, a tym samym na realizację konstytucyjnego prawa do nauki. Mając na uwadze prowadzone aktualnie uzgodnienia międzyresortowe oraz konsultacje z partnerami społecznymi, pragnę przedstawić Pani Minister uwagi i rekomendacje będące rezultatem mojego spotkania z przedstawicielami Komisji ds. Oceny Podręczników Szkolnych Polskiej Akademii Umiejętności.

W trosce o poziom podręczników szkolnych Polska Akademia Umiejętności powołała niezależną Komisję, złożoną ze specjalistów różnych przedmiotów nauczania, której zadaniem jest opiniowanie podręczników wchodzących do użytku szkolnego. W mojej ocenie, efekty pracy Komisji mogą się okazać niezwykle interesujące podczas projektowania zmian w systemie dopuszczania podręczników do użytku szkolnego oraz cofania dopuszczenia. Z informacji udzielonych mi przez członków Komisji wynika, że jakość podręczników szkolnych, a także tryb procedowania nad ich dopuszczeniem do użytku szkolnego pozostawia wiele do życzenia. Jak się wydaje najpilniejszym problemem, który znajduje odzwierciedlenie w raportach Komisji, jest brak systemu promocji najlepszych podręczników szkolnych oraz niewystarczający mechanizm

eliminacji z obrotu tych podręczników, które utraciły aktualność lub przydatność dydaktyczną.

Tryb cofnięcia dopuszczenia do użytku podręcznika szkolnego przewidziany w art. 22 a ust. 7 ustawy z dnia 7 września 1991 r. *o systemie oświaty* (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 ze zm.) oraz uszczegółowiony w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 5 lutego 2004 r. *w sprawie dopuszczenia do użytku szkolnego programów wychowania przedszkolnego, programów nauczania i podręczników oraz cofania dopuszczenia* (Dz. U. Nr 25, poz. 220), okazuje się być niewystarczająco efektywny, czego skutkiem jest pozostawanie w obrocie wielu podręczników nieaktualnych lub wadliwych. W związku z powyższym, zasadnym wydaje się rozważenie możliwości wprowadzenia obowiązkowej okresowej oceny podręczników już dopuszczonych do obrotu. Ponadto, podnoszeniu jakości edukacji szkolnej służyć może ranking najlepiej ocenianych podręczników i pomocy dydaktycznych, a także popularyzowanie w środowisku nauczycieli szkolnych opinii i rekomendacji uznanych gremiów naukowych - takich jak np. przywołana Komisja Polskiej Akademii Umiejętności.

Jako Rzecznik Praw Obywatelskich jestem świadomy znaczenia zasady autonomii zawodowej nauczyciela oraz jego swobody stosowania takich metod nauczania i wychowania, jakie uważa za najwłaściwsze spośród uznanych przez współczesne nauki pedagogiczne, oraz do swobody wyboru najlepszych pomocy dydaktycznych spośród listy zatwierdzonych do użytku szkolnego podręczników i innych pomocy naukowych. Z punktu widzenia konstytucyjnego prawa do nauki istotne jest jednak, aby nauczyciel mógł wybierać pomoce dydaktyczne wyłącznie spośród podręczników dobrych i bardzo dobrych.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. *o Rzeczniku Praw Obywatelskich* (Dz. U. z 2001 r. Nr 14 poz. 147 ze zm.), zwracam się do Pani Minister z uprzejmą prośbą o rozważenie możliwości uwzględnienia rekomendacji i uwag Polskiej Akademii Umiejętności w pracach nad projektowanym rozporządzeniem.

Łączę wyrazy szacunku

/-/ Janusz Kochanowski